

izhaja vsakega 1. in 15. v mescu. — Naročnina znaša celoletno 25 Din, polletno 12 Din 50 para, četrtletno 6 Din, mesečno 3 Din. — Posamezna številka stane ----- 1 Din 50 para. -----

ŽELEZNIČAR

Glasiło Saveza železničara Jugoslavije.

Upravništvo in uredništvo v Ljudskem domu, Maribor, Ruška cesta 7. — Dopisi morajo biti frankirani in podpisani. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije ----- poštine proste. -----

St. 21.

Maribor, dne 1. novembra 1923.

Leto XV.

Naročnikom „Železničarja“!

Glasom sklepa Centralnega odbora se imata list »Železničar« in »Delavec« s 15. novembrom t. l. združiti.

»Delavec« bo imel v vsaki drugi številki priloženo »Železničar«. Ta številka »Delavca« se bo dopolnjevala vsem železničarjem obligatno mesto »Železničarja«.

Uprava.

An die Abonnenten des „Eisenbahner“

Im Sinne des Beschlusses des Zentralausschusses haben sich die Blätter »Železničar« und »Delavec« mit 15. November l. J. zu vereinigen. Der »Delavec« wird in jeder zweiten Nummer eine Beilage »Železničar« bekommen.

Diese Nummer des »Delavec« wird an alle Eisenbahner anstatt des »Železničar« zugesandt werden. Die Verwaltung.

Slovenskim železničarjem!

S 15. novembrom t. l. se združita lista »Železničar« in »Delavec«. Uredništvo »Delavca« bo postavilo vse svoje sile, da bo spremljalo, to važno stroko, v njenih težnjah, stremljenjih in bojih in stavlja na nove čitatelje svojega lista samo eno prošnjo:

Počakajte in sodite pozneje! Videli boste, da vsled te združitve niste dobili slabšega branilca svojih interesov, kakor ste ga imeli dosedaj. Na drugi strani pa bo s to združitvijo vaša organizacija, kakor tudi celokupen delavski pokret veliko pridobil.

Povedali bomo, zakaj in kako. Velika razlika je, ali se tiskajo časopisi v majhni ali veliki nakladi. Če izhaja list samo v tisoč izvodih, stane tisk (brez stroškov za uredništvo in upravo) za posamezno številko 1.35 Din! Če izhaja pa v 7000 izvodih, pa stane tisk ene številke le 43 par! Razlika je torej 92 par pri listu ali 920 Din pri vsakokratni izdaji. Na leto bomo prihranili samo pri tisku vsled združitve nad 12.000 Din ali 48.000 kron! Če pa računamo še druge stroške, zlasti stroške za uredništvo in upravo, se mora ta znesek podvojiti. Liste z majhno naklado je mogoče sploh samo na ta način izdajati, da jih pišejo posamezni sodruzi v prostem času in zastonj! Vendar tudi te sile za organizacijo niso zastonj. Ako se ubijata z urejevanjem listov dve moči mesto ene — potem ena pri agitaciji in organizatoričnem delu brez potrebe manjka.

Pri zgornjem računu pa je treba še to vpoštevati, da je materielna škoda pri drobljenju tiska v resnici še večja. Zakaj če smo rekli, da stane pri sedem tisoč izvodih tisk ene številke 43 par je to povprečna svota. Le prve številke stanejo več, le zadnje manj kakor 43 par! Zato je v resnici izguba še mnogo večja.

Če izdaja en Savez, kar v dveh jezikih liste v majhni nakladi, je jasno, da mora izdajati za tisk celo veliko več, kakor bi bilo nujno potrebno. Danes pa so taki časi, da delavstvo svojih sil res ne sme razmetavati. Reakcija pritiska vedno nasilneje in že računa s tem, da nam zada, razkropljenim, kakor smo, zadnji sunek.

A po krivici! Ideje so nesmrtni, največja sila rodeva najjačji odpor. V tem položaju in v tem duhu smo sklenili strniti svoje vrste, da podvojimo svoje moči. Tako je gledal na položaj vaš Centralni odbor, ko je napravil zgornji sklep. Tako je gledala na to vprašanje Strojarna komisija za Slovenijo, kot predstavnica našega celokupnega strokovnega pokreta, ki se je za koncentracijo tiska vedno najtopleje zavzemala in ki vidi v odločitvi Centralnega odbora železničarjev sklep, ki bo odprl ostalo strokovno organizirano delavstvo.

V tem znamenju pozdravljamo železničarje v našem skupnem krogu s proletarskim pozdravom

Uredništvo »Delavca«.

Dr. Živko Topalović.

Finančna politika vlada in interesi delavskega razreda.

Neenakost podraženja.

Od začetka vojne je nastalo nekoliko podraženje vsega. Toda podraženje ni povsod enako. Najbolj so se podražile **najpotrebnejše življenske potrebe**, in to so poljedelski pridelki: ti so se podražili 25 krat, med tem ko je dinar padel za kakih 16 krat. Po tem so se najbolj podražili tovarniški (industrijski) proizvodi: okoli 18 krat. Najmanj se je podražila delovna sila: t. j. od 10—15 krat. Pri tem je najslabše odrezala široka masa nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev, ki v tej industrijsko nerazviti državi tvorijo ogromno večino najemnega delavstva, za temi državni delavci in uradniki ter končno kvalificirani delavci.

Vsled realnega podraženja poljskih pridelkov in vsled pocenjenja delovne sile, imajo delavci in uradniki sedaj povprečno polovico predvojnega realnega zaslužka. Ekonomska posledica tega je, veliki povzdig in obogatitev vasi (sela) in propadanje in obubožanje mest. To je še bolj poostriilo nasprotja med mestnimi konzumenti življenskih potrebščin in vaškimi producenti.

Kako se more pobijati draginjo?

Pogrešno bi bilo misliti, da so samo vlada in država krive, da je draginja tako velika. Da je draginja tako velika, so stvarni in ekonomski vzroki, ki so mnogo močnejši od vseh zakonskih državnih ukrepov. Izkoreniniti se more draginja samo s povečanjem proizvodnje in produktivnosti dela.

Toda to ne pomeni, da ne bi državna davčna politika mogla vplivati na draginjo. Davčna politika vseh vlad od zedinjenja, je podraževala življenje širokih mas. Ta politika se deli na tri periode. Prva perioda se odlikuje z **uradnim potvarjanjem de-**

narja: v pomanjkanju sredstev, da pokrijejo velike proračunske deficite, so naše vlade enostavno tiskale novčnice ali pa so od ljudstva odvzemale stare, pa jih zopet puščale v promet. To je vrednost dinarja upropastilo. Na tej poti se ni moglo dolgo vzdržati. Nепrestano menjanje denarne vrednosti, tega merila vrednosti, zlasti kadar se isto vrši v pravcu padanja, ima zelo škodljive ekonomske posledice, ki so se posebno občutile v splošni gospodarski in finančni negotovosti. Socialno so od tega najbolj trpeli oni, ki živijo od plač in mezd, katerih ne morejo tako lahko kot lastniki producenti, povišati.

Vlade bi bile morale iskati druge poti. In one bi jih bile najlažje in proti najmanjšemu odporu našle v **neposrednih davkih**.

To je druga perioda davčne politike naših vlad. Carine so se začele rapidno vzdigovati, dokler niso začele dajati en in pol milijarde letno. Monopoli in takse ravno tako. Posledica te politike je bila ta, da so posredni davki začeli dajati štiri in pol milijarde letno, a neposredni vsega en in pol milijarde. Pa tudi v neposrednih davkih, ki postojajo, se opaža ena ekonomsko absurdna in socialno nepravilna tendenca. Med tem, ko vas plača neposrednih davkov, nasproti predvojnemu časom samo 3 krat več, plača mesto 20 krat več. Tukaj se posebno opaža sedanja ekonomska in politična premoč vasi.

Ampak tudi na poti povišanja posrednih davkov se ni moglo iti v brezkončnost. Če tudi je politični odpor proti indirektnim davkom bil minimalen, so se njihovemu brezmejnemu razvoju postavile ekonomske ovire v obliki padanja kupne moči

prebivalstva. Vsled tega se je moralo kreniti **na pot razvoja neposrednih davkov**, zlasti na zemljišča. To je tretja perioda davčne politike naših vlad. Toda tukaj sedanja vlada takoj zavine k zloglasnemu kuluku, od katerega ona pričakuje deloma v naravi, deloma v denarju, okroglo štiri milijarde dinarjev. Zelo velik je odpor proti višanju direktnih davkov, posebno na deželi, tako da bodo nadaljnemu razvoju neposrednih davkov nastale velike težkoče.

Zahteve delavskega razreda.

Davčna politika naših vlad je bila direktno naperjena proti interesom delavskega razreda in v obče proti interesom širokih slojev mestnega prebivalstva. Ona je višala gospodarski kaos, čegar posledice so najbolj zadevale delavce. Ona je višala draginjo, katero so najtežje prenašali zopet delavci. Nasproti antidelavski politiki mi zahtevamo:

Uvedbo edinega davka na posest in dohodek; osvoboditev eksistenčnega minimuma od davka.

Neproduktivni izdatki.

Stvarno ravnotežje v državnem proračunu in stvarno urejevanje naših državnih financ se ne more doseči niti z najbolj idealnim davčnim sistemom toliko časa, dokler ogromni del proračuna požirajo neproduktivni izdatki. Za vojaštvo se je dosedaj letno trošilo okoli 3 milijarde, za uradnike 2 milijardi, za vse drugo 1 milijardo. Tega gospodarsko nerazvita država ne more vzdržati. Vsled tega nam kakor vsem ostalim narodom in državam odgovarja

politika miru in razoroževanja.

Brez tega ne more biti na svetu gospodarske obnove in mednarodnega sodelovanja. Brez tega preti nevarnost celokupni evropski kulturi in civilizaciji. Toda kapitalistični mogotci v naši in ostalih državah podaljšujejo svojo razredno egoistično politiko nočejo niti slišati o tem kar je postalo splošna brezpogojna potreba. Oni nadaljujejo z oboroževanjem. Oni celo pripravljajo vojne. Oni store vse, da bi svet zopet sunil v splošno mednarodno klanje, ki bi bilo brez dvoma mnogo hujše kot ono, ki je komaj končalo.

Tem antidelavskim, antikulturnim in anticivilizacijskim silam se mora postaviti nasproti **sila mednarodnega proletarijata**. Na žal, ta sila mednarodnega proletarijata šepa na ono nogo, s katero stoji v naši državi. Mi imamo sedaj razrovan in pocen delavski pokret. To omogoča, da naša država na znotraj kakor na zunaj vodi politiko, ki ne odgovarja interesom delavskega razreda in ki ni dorasla potrebam mednarodnega ekonomskega in političnega življenja. Radi tega je vstvarjanje močnega delavskega pokreta pri nas velika potreba, ki bi zadovoljila večje potrebe, kot so to neposredni interesi delavskega razreda.

Zato je

z delom ujedinjenja

delavskega pokreta, na zdravih temeljih treba nadaljevati. Ujedinjenje bo omogočilo razvoj delavskega pokreta. Delavski pokret bo omogočil vpliv delavskega razreda na državo.

Ta vpliv zlit v morje vpliva delavskega pokreta v posameznih državah bo odrešil vse od gorja katerega mu sedajni kapitalistični mogotci pripravljajo.

Nepotrebne žrtve!

Proletariat je žrtev kapitalističnega sistema. Dandanašnji družabni red je tak, da človek izkorišča človeka, dasi sta si po naravi enaka, hoče eden živeti na stroške drugega, kar imenujemo: izkoriščanje človeka po človeku.

Zategadelj zahteva socialistična stranka odpravo oz. spremembo današnjega družabnega reda in uvedbo takšnega, po katerem ne bo več mogoče, da bi eden človek živel na račun drugega, temveč da bo moral vsak, ki bo sposoben za delo, sam delati in vstvarjati. Samo nedorasli in stari ter sicer za delo nesposobni bodo smeli živeti ne na stroške

posameznika, marveč na stroške družbe. S kratka: izmenbo današnjega kapitalističnega reda s socialističnim. Ta zahteva ni več nova, marveč postaja že več kot dobri dve generaciji. Kedaj bo pa ta cilj dosežen, pa je odvisno od proletarijata samega.

Razume se, da se kapitalisti branijo spremembe, ker jim današnji družabni red bolj ugaja, ko lahko kopičijo blago ter izkoriščajo človeka, ki je duševno in telesno slabši od njih. Da prisilijo druge, da morajo delati za nje, se poslužujejo sebi prirojenih zakonov. Za provedbo teh zakonov se zopet poslužujejo človeka, katerega preje s kapitalom zaslužijo, da jim služi — ne sebi. Vse to hoče socializem odpraviti. Da se ta zloraba prepreči, zato je potrebno brezpogojno ljudstvo izobraziti, ker je to predpogoj za doseg cilja, ki so si ga postavili socialisti.

Po vojnem času pa je prišlo nekaj, deloma bivših socialistov, deloma pa čisto novih neizkušenih mladičev, ki se tudi hočejo igrati socializma, ki pa so mnenja, da ni treba za istega nobene predizobrazbe, marveč samo akcija, in sicer akcija, kar na slepo — na dobro srečo. Pravi socialisti pravijo temu — puč! Puč, ali enodnevné revolucije, ki nastanejo kakor mehurji iz mila, ki ravno tako hitro izginejo, samo s to razliko, da zapuste za seboj žrtve brez uspehov. Takšnih pučev smo doživeli zlasti po svetovni vojni vse polno. Toda, to pučistov prav nič ne spametuje. Oni inscenirajo »akcijo« ali puč kar tako na brzo roko, neglede na posledice. Takšnih znorelih ljudi je dandanes povsod nekaj, in tudi mi v Jugoslaviji nismo brez njih.

Mlajšim ljudem, ki so radi vročekrvni, še ni toliko zameriti, toda starim, ki bi že bili lahko bolj razsodni, pa se marsikaj ne more oprostiti. Med takšne kverulante je zašel tudi bivši strojevodja g. Marcel Žorga. Žorga si je vzel za glavno nalogo, da razbije vsako strokovno in politično organizacijo, ki se ne drži znanih 21 moskovskih točk. Posebno piko je imel na Savez železničarjev Jugoslavije, ker se isti 1. 1921 ni hotel podvreči njegovi diktaturi. Kjerkoli in kedaj je sklicala naša organizacija kakšen shod, je bil neizogibni Žorga zraven. Laž in demagogija so bili njemu edini sredstvi. V tem oziru so takozvani komunisti popolnoma enaki klerikalcem. Saj pa tudi delajo roko v roki.

Gospod Žorga je sicer svoje karte itak odkril nekemu sodruhu in priznal to kar smo mi sicer brez tega vedeli, da komunistom ni naloga, da bi upostavljali organizacije, temveč, da jih razbijejo in vse uničijo, da bo nezadovoljnost čim večja, ker na ta način bo preje prišlo do revolucije in to je tisto znano: »čim gore tim bolje«! Tako je Žorga smatral za svojo dolžnost, da je prišel tudi dne 9. junija 1923 v Maribor na javen železničarski shod, ki ga je sklicala naša podružnica, da na istem poročata ss. Veltn in Bahun o intervenciji pri prometnem ministrstvu. Žorga je prišel s svojim zelenim kadrom, kakšnimi 20—30 mladimi ljudmi, med katerimi sploh dober del niso bili železničarji. Pred shodom si je Žorga uganjal korajžo z alkoholom, tako, da so nekateri v obče bili mnenja, da ga ima že preveč pod kapo. Vedeli smo seveda, po kaj je prišel. Prvega govornika je še pustil govoriti, drugemu pa je že medklice delal in ko je govoril sodr.

Bahun, je začel metati z očitki, da deputacija sploh ni bila v Beogradu, oz. da je šla ministra za promet zagotavljati, da Savez ne bo sodeloval, če pride do stavke. Trdil je tudi, da je Savez tisti shod nalašč sklical, dasi je vedel, da se prihodnji dan vršijo shodi po celi državi, ki jih sklicujejo akcijski odbori. Temu nasproti so sami tukajšnji zvezarji morali priznati, da je naš shod bil mnogo preje sklican. Skratka: Žorga je blatil Savez na najpodlejši način. V začetku svojega govora je sicer govoril več ali manj stvarno, zato, da bi si pridobil publiko, zato je pa potem prišel z najhujšo demagogijo na dan. Govoril je o vsem, samo ne o tem, kar železničarji momentano potrebujejo. Svetovna revolucija, ki ima eventualno priti, nima gotovo z momentanim železničarskim gibanjem ničesar skupnega. Saj je bil shod eminentno strokovnega in ne političnega značaja. Toda Žorga ga je zlorabil na najfrivolnejši način. Hotel je »socialpatrijotom« — kakor on nas zmerja — smetano pobrati, zato je nas napadal in obenem hvalil policijo, češ, oni t. j. policaji so tudi naši tovariši in so tudi potrebni večjega kosa kruha!

Ni treba omenjati, da je navzlic takšni demagogiji in lažem razburjanju naraščalo. Nastal je pravi vihar in policija je vstregla Žorgi ter shod razpustila. Za zahvalo Žorgi menda, je napravila proti njemu ovadbo, v kateri ga je dolžila, da je pozival na revolucijo ter rekel, da moramo storiti, kot so storili na vzhodu. Metal je nekaj z žrtvami, ki po njegovem mnenju morajo biti. Seveda je postal sam majhna žrtev. Prišel je 29. oktobra 1923 pred mariborski tribunal in je kljub temu, da so pričali kolikor mogoče ugodno izpovedale zanj, dobil šest mesev zapora. Ko je na hodniku čakal, je pravil, da ga čaka na podlagi točke 1, zakona o zaščiti države, najmanj 20 let ječe... Seveda, Žorga bi menda rad na eni strani igral mučenika, na drugi strani pa mu vendar zapor ne diši. Vemo, za kaj se Žorgi gre. On je zgubil vsako upanje, da bi v doglednem času dosegel svoj namen popolnoma, ker je doživel povsod fijasko, dasi je mnogo k temu pripomogel, da leži moč železničarjev na tleh.

Žorga ni najmanj državi nevaren, pač pa po našem mnenju kapitalisti; nevaren pa je železničarskim organiz. in bi le one imele ga za kaj kaznovati, medtem ko bi mu kapitalistična država morala v resnici za njegov posel še nagrado dati.

Nekdaj močna železničarska organizacija je danes vsled hujškanja Žorgov razbita, in posledica je, da železničarji trpe, kot še nikoli.

Ampak Žorga tudi to obsodbo, ki je popolnoma odveč, izrablja v svoje namene. On blati sedaj priče, zlasti ss. Lapuha in Bahuna, ker nista vsega tajila, kar je on pred več sto ljudi izblebetal. Nadalje se jezi nad meščansko justico, kakor bi bil danes prišel na svet.

Izjavljamo: Komunisti so v Jugoslaviji krivi vse mizerije proletarijata, oni so krivi da imamo zakon o zaščiti države, oni so naši buržuaziji vtaknili orožje v roko, s katerim nas danes tako kruto tepe. Sicer pa bomo poskrbeli, da bo imelo komunistično trobilo priliko dokazati, ali so res sodrugi krivi Žorgove obsodbe.

Gg. ministrom za promet in finance.

Gospodje ministri!

Pred kratkim je g. minister za promet izdal odlok, s katerim je ukinjen člen 7 začasnega pravilnika, s katerim se je do sedaj reguliralo položaj delavskega osobja na železnicah in se tedaj ne bodo plače tega osobja več določale po točki 7 omenjenega pravilnika, marveč na podlagi svobodne pogodbe, a podlaga naj bodo plače v zasebnih podjetjih.

Ta določba g. ministra za promet je bila že dolgo zahtevana in dobro je, da je bila končno, če tudi pozno izdana. Hude so posledice tega dolgega čakanja, ker so naše železniške delavnice, vsled premajhnih delavskih plač, izgubile kader najsposobnejših in najboljših delavcev, ki so odšli k privatnim podjetjem, ker se niso mogli pomiriti z premajhnimi plačami in niso hoteli na železnici stradati!

Ampak ta beg velikega dela strokovnih delavcev, ki so bili nadomeščeni z drugimi manj sposobnimi in nesposobnimi, je imel fatalno posledico za staja dela, zmanjšanje produkcije, kar je zopet ime lo za posledico, zmanjšano število razpoložljivih vozov in strojev ter vso nadaljno škodo, ki iz tega

nastaja za državno in narodno gospodarstvo, zlasti pa za železniške in državne finance. Škoda je brezdvomno vsestransko velika.

Gospodje ministri!

Prepričanje o tej škodi, ki jo je končno tudi sam gospod minister za promet uvidel, je imelo za posledico, da je izdal odlok o regulaciji delavskih plač na železnicah analogno privatnim podjetjem. Ta odlok se pozdravlja od strani vseh delavcev, kakor vseh onih ki se poslužujejo prometa, ki so pa mogli zelo slabo služiti, po krivdi trnoglave uprave. V tem odloku so uvideli namen, da se hoče nadaljevati v prihodnje po drugi boljši poti.

Že sama objava nove določbe, za katero se je prometno ministrstvo potrudilo, da bo dobro objavljena, da zvedo za isto vsi delavci, je dvignila voljo za delo. Tembolj, ker jim je povišanje plač obljubljeno že od 1. oktobra t. l. Minister za promet je povodom svojega potovanja na Bled, izjavil, da bodo železničarji gotovo zadovoljni. Gospod prometni minister je takrat zastopal tudi ministrskega predsednika in je vsled tega njegova izjava imela toliko večjo sigurnost in železničarji niso dvomili o resnosti iste.

Gospodje ministri!

Medtem, na žal, delavci teh obljubljenih povišanj — še vedno niso dobili. Res je, da je gosp. prometni minister izdal naredbo o ukinjenju člena 7 začasnega pravilnika kakor tudi nalog direkcijam, da lahko delavcem povišajo plače do višine plač v privatnih podjetjih; toda res je tudi, da ravnateljstva niso dobila v ta namen niti ficka na razpolago, marveč bi ona morala te poviške, ki bi naj znašali do 100 odstotkov, da se kolikor toliko zenačijo z plačami v privatnih podjetjih, izvesti z onim malim proračunom, ki je bil namenjen za dosedanje mizerne plače. Direkcije so imele navodila, da naj dosedanje plače zvišajo, ampak, da se dosedanj nizki proračun ne prekorači in da se produkcija ne zmanjša (ker je tudi ministrstvu jasno, če se naj plače za 100 odstotkov zviša a proračun ne prekorači, da je tedaj treba polovico delavcev odpustiti in da bi vsled tega produkcija padla; zato se opozarja, da se produkcija ne sme zmanjšati.) Ker so pri direkcijah sami smrtniki, ki poleg vse discipliniranosti in strahu pred naredbami od zgoraj niso mogli na magičen način gornjih zahtev ter odredb izvršiti — zato je delavsko osobje po vseh naših delavnicah, kurilnicah in progovnih sekcijah tudi na dalje ostalo brez povišanj ter v istem nevzdržljivem živlenskem položaju, v kakršnem je preje bilo.

Gospodje ministri!

V imenu delavskega osobja organiziranega v tem Savezu, protestiramo, da je delavsko osobje — na pragu črne zime — ostalo brez povišanja plač, katere neprenehoma zahteva, za katere je, proti svoji volji, pod pritiskom gladi, deloma moralo štrajkati. V imenu tisočev shujšanih, nagih in bolnih žena in otrok teh delavcev, ki so bili varani v pričakovanju zboljšanja plač, protestiramo zlasti radi tega, ker njih beda žali čut pravičnosti. Končno protestiramo v imenu vseh delavcev in v imenu pridobitnih slojev kot celote, vlagamo protest proti zavlačevanju in službenemu omalovaževanju za bedo delavcev na državnih železnicah, ker vemo, da je nesporna prislovica: da je najcenejše blago v resnici najdražje blago. To velja tudi za naš promet, katerega bi kot državljani, kakor producenti in kot konzumenti, želeli imeti boljšega in cenejšega, kar pa je nemogoče pri takšnem delu kot dosedaj.

Gospodje ministri!

Ker železniška uprava na žal še vedno ni od deljena od državnega budžeta in ker ona ravno vsled tega toliko trpi, smatramo za svojo dolžnost, da se obrnemo na gospoda ministra za finance ter ga opozorimo, da v zvezi z rešitvijo ministra za promet o povišanju delavskih plač do višine kot so v zasebnih podjetjih, stavi ministrstvu za promet oz. direkcijam v to svrhu potreben kredit na razpolago. Za vsako rentabilno delo, bo gosp. minister — to smo prepričani — našel kritje, to tembolj, ker so v novem državnem proračunu itak predvideni večji dohodki železnic za okroglo 800 milijonov dinarjev. Bolj rentabilnih postavk od povečanja proračuna za delavske plače ne more biti, ker je to denar, ki nosi pri povečani produkciji, ogromne obresti. Ravnotako se je v nasprotnem slučaju trpelo, se trpi in se bo trpelo ogromno škodo.

Gospodje ministri!

V imenu celokupnega delavskega osobja na državnih železnicah zahtevamo, da ne ostane pri sami obljubi povišanja delavskih plač, ampak, da se tudi dejansko izvede povišanje in se s tem ne smeš dosedanja gola naredba o ukinjenju člena 7 začasnega pravilnika.

Za Savez železničarjev Jugoslavije:

Sekcija delavskega osobja.

Bogdan Krekić, tajnik.

Potom Glavnega delavskega Saveza Jugoslavije in Delavske zbornice v Beogradu, je uprava Saveza pri generalni direkciji državnih železnic, ministrstvu za promet, ministrstvu za finance kakor tudi pri kr. vladi, podvzela korake za odobritev kreditov za povišanje delavskih plač.

Oni niso žolti!

Malo razgovora z »Zvezarji« in »Nacionalnimi«.

Gospodje od »Zveze« se v svojem listu od 15. oktobra pečajo z snovanjem bojnega fonda pri »Savezu« in mislijo tudi to na demagoški način izrabiti in z boleznim srcem pišejo:

»Znajo nam je, da ima uprava »Saveza«, ki se dela, da je »delavska in železničarska organizacija«

velik apetit, kar se tiče pobiranja članarine, ampak da hoče podvzeti tako atako na revne delavske žepce, nismo niti mi, ki to »delavsko zaščitnico« že dolgo poznamo, pričakovali. Odvzemati danes enemu siromašnemu delavcu, ki ima 18—25 dinarjev dnevne plače, iz žepa 20 dinarjev mesečno, imenujemo mi na prosto rop, posebno, ker je to *direktno skozi okno ven vržen denar in nima revež — delavec absolutno nobene koristi od tega, če jih da Savezu.*

Da pokažejo »nacionalci« iz Bosne, da so solidarni z Zvezarji, so tudi oni to prinesli v svojemu organu od 25. oktobra. Tako smo napadeni tudi od drugimi »prijateljev« in tovarišev Zveze na isti način in sicer od onih, ki stojijo na čelu nove službene organizacije, za katero znaša mesečni prispevek samo — 2 (reci: dva) dinarja. Po ceni organizacija! Mar ne? Zveza in Nacionalna — sestre! Obe so po ceni roba! Ampak, da se to ne bi opazilo, zato ta po ceni roba končuje z gromovitim streljanjem: »Tovariši delavci! V vaših rokah leži v prvi vrsti usoda vas železničarjev. Pokažite, da se zavedate boja, katerega bijemo z našimi državotvorci! Bojujemo se rama ob rami brez ozira na kategorijo za našo boljše bodočnost in zmaga bo naša.« In potem še na drugem mestu pišejo Zvezarji in Nacionalni, da se bodo bojevali proti zavlačevanju glede rešitve pravilnika do skrajnih meja in vsak poskus, da bi se izdal času neprimerni delavski pravilnik, bo zadel na strnjene vrste jugoslovanskih železničarjev, ki so se strnili v obrambo svojih življenjskih interesov. Lepo in krasno rečeno! Toda naj nam do volijo gospodje nekoliko vprašanj:

S kakšnimi sredstvi se bodo delavci bojevali? — Z obustavo dela! kajne? In če jim delodajalec po obustavi dela, ne bo hotel vstreti, kaj bomo tedaj?

Obustavo dela podaljšati naprej, in če tudi treba za tedne, tako dolgo, dokler delodajalec ne pri-

silimo da popusti! kajne da? Toda gospodje od Zveze, od česa bodo delavci živeli v tem času, ko niso zaposleni a ne morejo nikjer drugje dobiti dela, kar je več kot gotovo, ker se masa delavcev ne more tako hitro zaposliti, pa tudi železniška uprava bi skrbela za to, da delavci nebi nikjer dobili dela — iz čega bi tedaj vsi ti tisoči delavcev živeli?

Od zraka! kajne, gospodje, ker vi ste proti bojnemu skladu, ki bi naj bil delavcem zaslonba v času borbe. Ker pa delavci od zraka, po vašem receptu gospodje, ne bi mogli živeti, kaj bi jim preostalo, da store nadalje po vašem receptu? Da bodo stavkolomci najprej posamezni, in sicer vsled pomanjkanja in potem bi se bojne vrste vseh ostalih omajale — in oni bi se vse, po vašem receptu »nacionalna« gosopda, morali vrniti poraženi v stari jarem in pri tem bi še povrh padlo na nje delodajalčevo maščevanje, ker so se predznili stopiti v borbo. Kaj bi temu bila posledica, gospodje? — To, da bi delavci prvič: izgubili zastoj toliko mezd in bi stradali z družinami ves čas. Drugič: Da najboljši med delavci ne bi bili več sprejeti na delo; tretjič: da bi vsi delavci skupaj prišli v še slabši položaj, kot so bili preje in četrtič: da bi izgubili zaupanje v same sebe in svojo moč, v svojo solidarnost, v svojo bodočnost, v svojo organizacijo in bi se razbili, ker bi rekli: čemu nam je organizacija, ko vse to skupaj ni za nič, ko iz vsakega boja izidemo tepeni. Nastalo bi strašno stanje za delavce, a delodajalec bi si mencial roke.

Ali je tako »nacionalna« gosopda? Ali je tako gospodje okoli Zveze? Vemo, zakaj se vi bojujete proti bojnemu skladu. Čudno je to, da se vaše stališče in akcija strinja z interesi direktij in ministrstva, z interesi delodajalca. Toda, to vi z demagogijo in frazami prikrivate. Ampak, mi se razumemo! Toda železničarji, ki so še z vami, tudi oni bodo razumeli. Ne pada sneg, da pokrije svet, marveč, da vsaka zver svojo sled pokaže!

Železničarska stanovanja.

Tri stvari v glavnem potrebuje kulturni človek in sicer: hrano, obleko in stanovanje.

Vse tri so precej enako važne in brez nobene ne more pošten človek biti. Na žal, velik del naših železničarjev je dandanes, ki nimajo — vsaj v zadostni meri ne enega ne drugega in ne tretjega. Zopet je zima na pragu in sicer že šesta, odkar je nemila usoda vrgla nešteto železničarskih družin v živinske vagone, kjer so mislili, da bodo morali kvečjemu nekaj mescev prebiti in potem bo dobra mati država že kako preskrbela, ter spravila svoje dobre ter zveste otroke pod streho, kakor je za poštenega človeka primerno. Toda prišlo je strašno razočaranje. Ne nekaj mescev marveč leta že bivajo železničarske družine v živinskih vozovih. Ako bi se bile hiše zgradile, bi bile že davno plačane iz denarja, katerega bi bila s stoterimi vagoni država zaslužila. Saj je poleg pomanjkanja stanovanj tudi pomanjkanje vozov. Šest let tedaj se že mučijo železničarji s svojimi družinami in žive nekulturno cigansko življenje! Železniški upravi ne pade na um, da bi za te reveže, ki so itak že neizmerno veliko pretrpeli, zgradila nekoliko človeških domov. Zakona za zidanje malih stanovanj še vedno ni v Jugoslaviji, pač pa baje zakon za zgradbo pan teonov! Za žive državljane, ki nimajo ravno najmanjših zaslug za to državo, ni sredstev, da bi se jih pod streho spravilo, pač za mrtve. To je gospodu Pašiću prva potreba.

Kakor smo omenili, to ni edino zlo, da mnogi železničarji nimajo stanovanj, ampak oni tudi nimajo obleke, da niti zadostne hrane!

Vlada samo obljubljuje in obljubljuje, toda nobene obljube ne izvrši.

Pač, vlada je izdala pragmatiko, toda z isto se ne bodo železničarji mogli obleči, po isti se ne bodo mogli niti enkrat do siteda najesti pa tudi stanovati ne bodo mogli v njej. Gospod Velizar Janković ni držal besede, dasi je minister. Dosihdob se je vsaj ministrom lahko verjelo, od sedaj pa niti to več ne bo mogoče. Nikoli ljudje ne občutijo tako pomanjkanja, kot ravno sedaj, pred zimo. Ne glede na slabo hrano, ni niti enega železničarja, ki je navezan samo na svoj čisti zaslužek, da bi bil saj za silo oblečen.

Kje ste vi gg. poslanci, ki ste pred volitvami obetali železničarjem zlate gradove, sedaj pa jih ne poznate več. Vi ste se okoristili, ste si pomečjo lačnih in nagih železničarjev zvišali poslanske dnevnice, ki so itak že bile dovolj visoke, za 65—100 odstotkov. In med tem ko vi zapravljate in eta-vate ali pa se bogatite na stroške bednega ljudstva, si to ljudstvo ne more več skoraj privoščiti gorke vode. To je bridka resnica. Toda povrnilo se za sedaj nazaj k vprašanju stanovanj. Marsikdo, ki je tako srečen, da ni poskusil, kaj se pravi v živinskem vagonu bivati, ne ve kako je to hudo, zlasti če niso vsi člani družine zdravi. Nekaj teh revežev se je sicer polagoma že stisnilo tu in tam v kakšno luknjo, toda zamena ni bila vedno srečna. Vemo za železničarje, ki stanujejo v kletih, kjer v obče niso bila preje nikoli stanovanja, vemo dalje tudi, da

stanujejo železničarji v podstrešjih, v drvarnicah, da stanuje po več družin natlačenih v prostoru, ki je komaj dovolj velik za eno samo. Končno pa vemo tudi, da stanuje več nesrečnežev, ki se morajo dnevno z vlakom voziti tudi nad 50 kilometrov daleč v službo. Mi vse to vemo, samo železniška uprava tega noče vedeti.

Ona se dela tako, kakor da jo to nič ne tiče. Da takšno življenje ne more posebno dobro vplivati na službo, si vsak sam lahko misli. V Mariboru, ki je izrečno železničarsko mesto, stanuje 2080 železničarskih družin v mestu samem. Kako vsi ti stanujejo, to bi bilo morda interesantno vedeti. Stanovanjski urad že pet let stalno oblegajo železničarji. Mnogi imajo že večje družine, pa stanujejo v eni sami sobici, morda kakih 10—12 kvadratnih metrov. Niti iz zdravstvenega, niti iz npravnega stališča ni takšno stanovanje trajno mogoče, ne da bi ne imelo slabih posledic.

Ampak naša režimska stranka se vseeno imenuje »narodno«, kar je naravnost ironija. V resnici je zelo, zelo protinardna. Vlada je izdala sicer nekakšne predpise, kako da morajo vsa ona podjetja, ki so gmotno dovolj močna in imajo večje število uslužbencev zaposlenih, graditi stanovanjske hiše. Seveda, je ona sama na se pozabila, da bi bila šla z dobrim vzgledom naprej. Sicer pa pravi pregovor, da vrana vrani ne izkljuje oči in tako je bilo tudi s tisto naredbo. Država ni sama gradila in tudi kapitalisti niso morali graditi. Pa zakaj neki? Saj so kapitalisti vsi pod streho, oni so »narod«. Delavci pa vendar ne smejo zahtevati, da bi jim kapitalisti še morda vile zidali! Železničar-delavec ni človek, on ni narod, samo tisti so menda narod, za katere bodo drage panteone zidali!

Ne vse to, ampak vlada pri vsem tem noče dolgo več vojnih posledic gledati, zato je izdala določbo, da velja stanovanjska zaščita samo do 31. decembra 1924.

Kakor smo že rekli: vlada ni ustvarila nobenih predpogojev, da bi bilo mogoče misliti na to, da bi ukinjenje zaščite najemnikov se moglo izvršiti brez bolečin. Najemniki so danes bolj potrebni zaščite, kot so bili v času vojne, ko je zaščita bila uzakonjena. Ako se ne bi tedaj noben čudež, v tem kratkem času, ki ga imamo do 1. januarja 1925, zgodil — tedaj vemo, da bi ukinjenje zaščite najemnikov povzročilo katastrofo. Najemniki bi neusmiljeno frčali na ulico. Vsled tega je potrebno, da se o pravem času zavarujemo, to je, da vstopijo vsi do zadnjega v že postoječe organizacije stanovanjskih najemnikov in podnajemnikov. Kjer pa takšnih organizacij še ni, pa se jih naj nemudoma ustanovi.

Društva sicer že obstajajo po vseh večjih mestih in tudi po nekaterih majhnih, samo jih je treba spopolniti. Zato apeliramo v prvi vrsti na sodruge železničarje, kateri še niso člani organizacije najemnikov, naj ne odlašajo niti dneva, ter se vpišejo. Tu doli objavljamo kratek manifest, ki ga je izdala Zveza društev stanovanjskih najemnikov, ki se je ustanovila na prvi državni konferenci dne 14. oktobra 1923 v Ljubljani.

ki vsled tega zasluži, da ga naroči vsaka naša podružnica in vsak naš sodrug redno čita.

»Glas Slobode« piše o pragmatiki kot sledi:

»Na nečuten način je pred nekoliko dni v Narodni skupščini izglasovan zakon o prometnem o-sobju. »Kratkim postupkom« z nekoliko besedami, z običajno izjavo posameznih parlamentarnih klubov, kot nekaj brezpomembnega se je odločalo o eksistenci ter usodi tisočev železničarjev in njihovih družin. In odločba je padla tako, kakor to današnja reakcionarna vlada želi. Desettisočev železničarjev te države je bilo degradiranih na državljane druge vrste.

Eni celi kategoriji delavcev so bile odvzete najosnovnejše ljudske pravice in je bila obsojena v naprej v suženjstvo. In vse to s privoljenjem in s ploskanjem onih nizkih kreatur, ki se imenujejo: »narodni« poslanci, ki delajo vladi štafajo za to, da bi zadovoljili svoje umazane osebne in partizanske interese. Kaj je njim za ljudstvo, za delavski razred, lačne železničarje, ko je le dobro za nje. Oni razen svojih potreb, ne poznajo drugih. Oni hočejo neovirano pleniti a to se more samo na račun delavskega razreda, zato pa more isti s svojimi kostmi vsvarjati večji profit, zato morajo železničarji s svojo krvjo vzdrževati promet, tudi če vsled pomanjkanja propadajo, ker je on potreben kapitalističnemu razredu in sicer brez velikih izdatkov, ki bi dobiček zmanjšali.

Železničarji morajo kljub stradanju in bedi vršiti službo in to pod silo, če se protivijo, tako se glasi novi zakon o prometnem o-sobju. Oni niso več gospodarji svoje svobodne volje, oni se, pod pretinjo izgube življenja, morejo prisiliti na delo in za neizvršitev nosijo najtežje posledice.

To je jedro tega zakona, ki po svojem reakcionarstvu nima primere. S tem sramotnim protidelavskim zakonom je dosegel današnji režim vrhunec svojega reakcionarstva. On je krona njegovih izjemnih zakonov proti delavskemu razredu, ki danes ječi pod najtežjo ekonomsko in politično reakcijo. Z njim se železničarjem odvzema najelemen tarnejše pravice delavca: da svobodno razpolaga s svojo delovno močjo — tudi potom organiziranega boja, da s stavko popravljajo svoj materialni položaj. Z njim so oni na milost in nemilost izročeni svojemu delodajalcu — državi, degradirani na stopnjo staroveškega sužnja, ki je bil neomejena lastnina svojega gospodarja, s katerim je on mogel po ljubno razpolagati.

Zakon o tem pravi: Čl. 78., Uslužbencem ni dovoljeno biti član udruženja, katerega cilji so nasprotni interesom države ali pa so nasprotni ciljem države. »Ravnatoku mu ni dovoljeno se udeleževati pokretov, katerim bi bil cilj oviranje in obustavljanje dela v službi«.

Nadalje: Kaznjivo je po členu 149.: »Udeleževanje v splošni ali delni obustavi dela kakor tudi nemarno in počasno vršenje dolžnosti z namenom oviranja ali obustave prometa (pasivna resistenca) ali ščuvanje ali nagovarjanje na isto«.

»S tem se odvzema železničarjem vsako pravico na ekonomsko borbo, a lahko se tudi prepove pripadnost k strokovni organizaciji. V nasprotnem slučaju, če oni kljub prepovedi pridejo v konflikt s svojim delodajalcem; če jih hudo pomanjkanje na žene, da se poprimejo edinega sredstva obrambe, štrajka, pasivne resistence, organiziranega pokreta itd.: če se zoperstavljajo nečloveškemu in krivičnemu postopanju in ako zahtevajo večji kos kruha in svoje državljanske pravice, tedaj pridejo pred »disciplinarni sud«, a s tem do najtežjih kazni.

Celo kritika naredb se jim zabranjuje ter postopanje oblasti! Potem morajo oni brez najmanjšega znaka protesta, prenašati vse krivice in težave, ki se jim nalagajo. Oni morajo molčati in — delati, a delodajalec lahko z njimi razpolaga kot z mrtvim materialom ali kupljenimi sužnji.

Če se kateri nesrečnež, razburjen, vsled svojega neznosnega položaja usodi, da kaj reče, takoj ima »disciplinarni sud« na vratu. Toda kaj je to »disciplinarno sodišče« in kakšno je njegovo postopanje? O tem govori člen 147.: »Disciplinarno sodišče ni vezano na nobena dokazilna pravila, marveč sodi po svobodnem prepričanju dobljenem pri razpravi«. Z drugimi besedami: Obtoženi je popolnoma prepuščen samovolji tega sodišča, ki je v službi režima. Medtem to ne zadostuje. Zakon predvideva »za čas izvenrednih prilik in potreb«, radi grobih kršitev službenih dolžnosti, ki v veliki meri dovajajo v nevarnost eksploatacijo državnih prometnih naprav ali ako se ji povzroče velike škode, lahko minster za promet sporazumno z ministrskim svetom, odredi za gotovo dobo, za gotove prestopke in za gotova področja izjemno disciplinarno sodišče. O pritožbah proti tem sodiščem odloča končno minister za promet.« S tem členom se predvideva, v slučaju štrajka ali pasivne resistence, za železničarje naglo sodbo. S pomočjo iste se naj v krvi zaduši vsak najmanjši pokret železničarjev za boljše človeško življenje. A vrhovni sodnik v teh ekonomskih spopadih je — minister za promet, eksponent kapitalističnega razreda v vladi! Še slepcu mora biti jasno, kakšna bo »pravica« in kakšen namen zasluđuje ta zakon.

Moti se vlada, če misli, da bo s takšnim reakcionarnim, protidelavskim zakonom zboljšala in dvignila promet. To so zelo slaba in nevarna sredstva, ki lahko prinesejo popolnoma nasprotno rezultate. Namesto z racionalno ekonomijo in z am-

Zakon o prometnem o-sobju.

Mi smo že pisali o tem, kakšen je novi zakon o železničarjih ali službena pragmatika, a tukaj pri-

občujemo članek iz sarajevskega »Glas Slobode«, ki vedno dostojno brani interese vseh poštenih, in

no prometno politiko, zadovoljujoč potrebe železniških delavcev in nameščencev računajoč o gnotnem in kulturnem povzdigu prometnega osebja, omogočiti dobro funkcioniranje in razvoj našega prometa, bo ona na ta način in s takšnimi zakoni, ki železničarje postavljajo v položaj staroveških sužnjev, naglo sodbo, militarizacijo, temnico in visilicami, uničiti še to malo prometa, kar ga imamo, ker bo bežal od železnice kakor od kuge. A kako bodo drugi vršili svojo dolžnost s palico nad glavo, tako vsak sposobnejši delavec, ki ima količjak človeškega dostojanstva ter državljanske zavesti v sebi, po suženju, brez ljubezni do dela in lačni, je več kot jasno.

»Ta zakon ne sme in ne bo zadušil bojno voljo železničarjev Jugoslavije. Oni morajo nadaljevati z intenzivnim delom pri organiziranju svojega pokreta vkljub vsem oviram. Samo z močno organizacijo in z neumornim bojem, po vzgledu svojih sodrugov v drugih deželah, se jim bo posrečilo, da pridejo zopet do svojih poteptanih pravic in si zavarujejo boljše življenske pogoje. Pred njihovim močnim in organiziranim nastopom bo moral, kot povsod pa-ti tudi ta reakcionarni in monstrozni zakon o prometnem osebju«.

Dnevne vesti in dopisi.

Iz službene organizacije. Beograd, 12. novembra 1923. Danes dopoldne so posetili ministra za promet odposlanci centralnega odbora Nacionalnih železničarjev in sicer predsednik Lukič in podpredsednik Mihajlo Nikolič, inšpektor generalne dirkcije železnic in izrazili v imenu večine kongresa nacionalnih železničarjev, ki se je vršil dne 28. oktobra t. l. globoko zahvalo ministru za donešenje zakona o prometnem osebju. Pri tej priliki so odposlanci izročili službeni spis centralnega odbora od 3. novembra t. l. Odposlanci so izjavili g. ministru, da je kakor se to že vidi, iz gosp. ministru izročena službenega spisa, železničarska organizacija, ki je bila objavljena v dnevnih listih, takoj po zaključitvi kongresa netočna in dana v javnost z zlobnim namenom. Poslanci so prosili ministra, da tudi v bodoče posveča pažnjo vsemu poštenemu nacionalnemu železniškemu osebju. Gospod minister je obetal odposlancem svojo podporo, opozoril jih je, naj se nacionalni železničarji čuvajo pogubnega vpliva ekstremnih elementov. — K temu poročilu pač ne bi bilo treba nobenega nadaljnjega komentarja, saj isto samo govori cele knjige. Nacionalni so imeli svoj cirkus, katerega oni sicer imenujejo »kongres«. Da je to bil pravi kongres žoltih kulijev, je razvidno iz gornjega poročila, ki ga je prineslo dne 13. novembra glavno glasilo slovenskih radikalov. Centralni inšpektorji na čelu, so šli se ministru klanjat ter zahvaljevat, da je izdal takšno pragmatiko, kakršno os centr. inšpektorji železi. Sicer na glašajo, da so šli k ministru se zahvaljevat v imenu »večine« kongresa. Kdo pa je ta manjšina, ki se ni s tem klečepazenjem strinjala?! Gospodje so ob enem nesli ministru nekakšno diplomu. Morda so ga celo imenovali častnim članom svoje uradne organizacije. Srečni železničarji! Srečen minister! Oni so zadovoljni z njim in tudi on z njimi. Oni so se samo priporočili, naj bi jim bil gospod minister še nadalje tako naklonjen, kakor do sedaj. On pa jih je potrepal po rami ter jih zagotovil svoje visoke protekcije — seveda — tudi on je apeliral na nje, da ostanejo vedno tako pridni in bog ne daj, da bi se nasrkali vpljiva »ekstremnih elementov«. Kje so ti ekstremni elementi, ni težko uganiti. To so vsi tisti sestradi in razcapani, ki zavidajo dohodke raznih Lukičev in Nikoličev, ki imajo vse kar so pričakovali že pod streho in povrh tega jih še obseva žar ministrove naklonjenosti! Kaj pa vi tisoči obupanji tudi železničarjev pravite k temu? Ali sta gospoda Lukič in Nikolič tudi v vašem imenu hvalila ministra? Gotovo ne! Ptiča se pozna po perju, podrepnike pa po njihovem obnašanju. *Zato pa proč z uradnimi organizacijami in notri v Savez železničarjev Jugoslavije! — Živel razredni boj!*

Državna konferenca delavskega osebja. Kakor že objavljeno se je vršila v nedeljo 4. novembra t. l. državna konferenca celokupnega delavskega osebja za državo SHS v Zagrebu. Podlaga in dnevni red tej konferenci je bilo: ukinjenje zloglasnega Koroščevega začasnega pravilnika in uvedba sistema, svobodne pogodbe kakor v privatnih podjetjih. Glasom pragmatike, so delavci na železnicah izločeni iz iste ter velja za nje le takozvani pravilnik ali regulativ, ki ga izda minister za promet. Ministrstvo za promet je tozadevno izdalo nekakšna navodila službenim edinicam, ki smo jih mi že objavili, ki pa nikakor ne zadoščajo oz. so nasprotna delavskim interesom. Naš centralni odbor je izdejal celoten osnutek za novi pravilnik, v katerem je zapopadeno vse, kar se delavcev tiče. S tem osnutkom se je bavila konferenca delegatov, ki so prišli iz vseh večjih krajev; vseh je bilo 49, oz. iz onih krajev, ki so zelo oddaljeni, so poslali pismene ter brzojavne pozdrave z izjavo, da se strinjajo s konferenco in da ne morejo priti, ker za delj časa ne dobe potrebnega dopusta. Projekt je bil izvzemi nekaterih nebitvenih sprememb v celoti sprejet z dodatno zahtevo za delavsko obleko, in bo potem, ko bo redigiran v »Železničarju« oz. »Delavcu« v celoti objavljen. Istotako je bila sprejeta ostra resolucija proti brezbriznosti vlade za železničarje.

Resolucijo je vzel sohr. Krekić takoj s seboj in je odpoval na konferenco v Brod. Ista bo potem predložena merodajnim mestom. O uspehu bomo poročali prihodnjič.

Najemniki in podnajemniki! Z dnem 1. januarja 1925 je ukinjena vsaka zakonita zaštita najemnikov in podnajemnikov! Tisoče in tisoče hišnih lastnikov bode tedaj brez usmiljenja sto in stotisoče bednih najemnikov pometalo na cesto, a stanovanja bodo takrat uživali samo bogatini, verižniki in slične osebe, ker vi zahtevanih najemnin ne boste mogli plačevati. V sredi najhujšega mraza, zime, se bode znašlo sto in stotisoče najemnikov, in z njimi podnajemnikov v groznem položaju, ker jim zakon o stanovanjih že danes naznanja, da bodo tedaj postali žrtve poželjivosti hišnih lastnikov. Najemniki in podnajemniki! Ne dovolimo, da se nas dovede v položaj, da bi se z orožjem v roki morali proti nasilnemu izsiljevanju boriti in da pridemo v zaščitni borbi za naše družine v nasprotstvo s kazenskim zakonom, ne dovolimo, da se druge od nas, ki se ne znajo braniti, pomeče na ulico in jih upropasti. Prvi in drugi slučaj pomeni propast za nas in naše družine. Organizirajmo se v vsakem mestu in kraju v organizacije stanovanjskih najemnikov in podnajemnikov, vse te organizacije zvežimo v enotno zvezo cele države. Po tej poti bomo branili naše ogrožene interese. Na ta način že delujejo v vseh večjih mestih države. Naše skupne zahteve morajo biti: 1. Zaščita najemnikov se mora podaljšati preko 1. januarja 1925. Maksimiranje najemnin morajo izvesti pristojne oblasti v svrhu zaštite najemnikov. 2. Država in občine morajo v svrhu odprave stanovanjske bede pripomoči k gradbi malih stanovanj. Najemniki in podnajemniki! Tisoče in tisoče bednih družin tiči po vlažnih kletnih stanovanjih brez svetlobe in čistega zraka, tisoče in tisoče je natrpanih v enosobnih stanovanjih, kjer se dušijo in davijo brez zraka, tisoči in tisoči so v sličnih razmerah, kjer jih uničuje tuberkuloza, škrofuloza in druge nalezljive bolezni. Tako propadajo državljani uničujejo se bodoče generacije in upropašča najdragocenejši imetje vsake države — živ človek! In vendar plačujemo za taka stanovanja neprimerne visoke najemnine. Pa še to ne zadostuje! Hočejo nas še iz teh brlogov iztirati — da umiramo na ulici! Na noge najemniki! V organizacijo! V akcijo za zasiguranje strehe nad glavo! V vsakem kraju stvorite svojo organizacijo! Vsaka organizacija naj stopi takoj v stik z najbližjo organizacijo ali pa z »Društvom stanovanjskih najemnikov v Ljubljani«. Naše geslo je: S sporazumnim delom in skupnim bojem za naš skupni dobrobit! — Izvrševalni odbor organizacij najemnikov in podnajemnikov.

Logika »nacionalnih«. Povišanje delavskih plač je zadelo na velike težave — a delavce se že leta vleče za nos. Mi smo vsled tega izdali parolo srovanja borbenega fonda, radi borbe z delodajalcem, ki je brezobziren in ki delavce s takšnim postopanjem ubija. Da so delavce vlekli za nos od zgoraj, priznavajo tudi »nacionalni«, ker pišejo: »Da bi se prepričilo odpuščenje delavcev, vendar pa zaslužek povišal, je ravnateljstvo zahtevalo naknadne kredite, da bi se mogla izplačati povišana mezda toliko kvalificiranim, kolikor tudi nekvalificiranim delavcem.« Na to ni ministrstvo za promet niti odgovorilo. Kolikor nam je znano, je štirikrat bilo s strani naše direktije urgirano odobrenje teh kreditov. Nekolikokrat je šel posebni kurir v Beograd toda vselej brezuspešno. Pred kratkim je tudi naš upravni odbor poslal enega delegata v Beograd, da stori kar je mogoče, da se to izplačilo odobri. Objavljeno je vse najboljšje, toda do danes ni nič izpolnjeno. Kako se je ta stvar poostila, kaže najbolje sledeča činjenica, da je naša direktija odklonila vsako odgovornost kar se tiče delavskega vprašanja in o tem obvestila ministrstvo za promet. No, in tudi to zadnje sredstvo ni učinkovalo. Toda vendar niti radi tega, da »ni niti zadnje sredstvo učinkovalo«, gospoda nimajo poguma izdati parolo borbe in snovanja borbenega fonda.

»Zvezi« v album. Zvezin »Jugoslovanski železničar« od 15. oktobra 1923, se jezi na nas, ker smo napadli žolte v Zagrebu radi njihovega obnašanja povodom zadnjega gibanja in trdi da: dr. Forkapič ni vodja nacionalnih železničarskih organizacij na Hrvatskem, temveč le visok uradnik (svetnik) pri direktiji drž. žel. Zagreb. Z ljudmi, ki morejo kaj takšnega trditi, je v resnici težko govoriti, ker vsi drugi vedo, da je Forkapič tedaj bil predsednik Zagrebške nacionalne organizacije. In tedaj, ko je Zveza iznesla gornjo trditev, piše dalje tako: »Ponovno ugotovimo, da se je protestna obustava dela izvršila na Hrvatskem le tam, kjer so železničarji organizirani v podružnicah ZJŽ, to je v Zagrebu juž. kol., v Sisku in na progi Barč—Pakrac«, a napada Savez, ker, da je z eno okrožnico pozval osebje na Hrvatskem, da naj ne obustavi vlakov. Za to reč bi poštenjaki okoli Zveze morali povprašati svoje člane v zagrebškem akcijskem odboru in če jim oni nečejo povedati resnice, lahko pridemo z njihovimi podpisi v zapisniku in jim dokažemo, da je Zveza takrat soglašala z vsem Savezom, ker se takrat ni mogla uganjati demagogija, marveč se je moralo odprto gledati stvari v oči, a ravno ta stvarnost vsled obnašanja uradniškega udruženja in g. Forkapiča, katerega Zveza brani, je zahtevala da Zveza podpiše sklepe, katere danes napada! — To je stvar poštenosti...

Poturica hujši od turka! Iz Indije nam sodrugi poročajo, da so se v tamkajšnji kurilnici izvedle prevedbe na nove plače, ker je ukinjen člen 7 a časnega pravilnika in je v komisijo za določanje plač od strani uprave bil določen tudi eden kot zastopnik delavcev in sicer skupinovodja Gjuro Buš. Ta Buš, kakor nam poročajo sodrugi, je bil eden prvih, ki so pobijali, da se delavcem ne odmerijo večje plače, ker, da »oni ne zaslužijo«. Vsled tega je med delavci nastalo upravičeno ogorčenje na Buša in na nizko odmerjene plače in bodo pri upravi protestirali in zahtevali novo ureditev plač, toda da jih pri tem v komisiji ne zastopa tisti, ki ga uprava določi kot njihovega zastopnika, ampak tisti, katerega oni sami določijo. Mi od svoje strani pripominjamo, da Buš ne more biti edini krivec malih plač delavcev, ker ko bi uprava hotela višje odmeriti, ne bi Buš mogel ničesar. Toda tako, uprava je Buša zato ravno izbrala ter mu priporočila, kako se ima držati, da bi se potem na njega mogla — izgovarjati, zato kar je ona sama hotela. Tukaj imate delavci že prvi vzgled, kako ne bi smelo biti. Bodite vendar enkrat pametni in se brez odlaganja ter brez obstajanja združite, če nočete, da se vam tako zgodi kot v Indiji. Bušov je žal na železnici mnogo!

Den Eisenbahnern Sloweniens.

Mit 15. November l. J. werden die Fachblätter »Zelesničar« und »Delavec« vereinigt werden.

Die Redaktion des »Delavec« wird nach ihren besten Kräften trachten dieses wichtige Fach in seinen Bestrebungen, Wünschen und Kämpfen zu begleiten und richtet an die neuen Leser ihres Blattes nur die eine Bitte: Wartet und urteilt nachher!

Ihr werdet sehen, dass Ihr wegen dieser Vereinigung keinen schlechteren Verteidiger eurer Interessen bekommen habt, als ihr ihn bis jetzt gehabt habet. Andererseits wird aber mit dieser Vereinigung eure Organisation, als auch die gesamte Arbeiterbewegung viel gewinnen. Wir werden sagen, warum und wie.

Es ist ein grosser Unterschied, ob die Blätter in kleiner oder in grosser Auflage gedruckt werden. Wenn ein Blatt nur in 1000 Exemplaren erscheint, kostet das Drucken eines Exemplares (ohne die Kosten für die Redaktion und Administration 1.35 Din! Wenn das Blatt in 7000 Exemplaren erscheint, kostet das Drucken eines Exemplares nur 43 Para! Der Unterschied beträgt also 92 Para bei der Einzelnummer oder 920 Din bei 1000 Stück Auflage! Wir werden infolge der Vereinigung nur bei den Kosten des Druckes jährlich 12.000 Din oder 48.000 K ersparen! Wenn wir aber noch die anderen Kosten in Betracht ziehen, vor allem die Kosten für die Redaktion und Administration, wird sich diese Summe wohl verdoppeln. Blätter mit kleiner Auflage kann man überhaupt nur so herausgeben, dass sie einzelne Genossen in freier Zeit, umsonst schreiben! Aber auch solche Kräfte sind für die Organisationen nicht umsonst. Wenn zwei Kräfte mit dem Redigieren der Blätter beschäftigt sind, wo hiezu eine genügen würde, so fehlen diese Kräfte ohne zwingende Notwendigkeit bei der Agitation und bei der Organisationsarbeit.

Bei obiger Rechnung muss noch das in Betracht gezogen werden, dass in der Tat der materielle Schade bei der Zersplitterung der Presse noch grösser ist. Denn, wenn wir gesagt haben, dass bei 7 Tausend Exemplaren Auflage, der Druck der Einzelnummer 43 Para kostet, so ist das eine Durchschnittszahl. Nur die ersten Nummern sind teurer, und die letzten billiger als 43 Para. Daher ist in der Tat der Verlust viel grösser.

Wenn ein Savez gleich in zwei Sprachen Blätter mit kleiner Auflage herausgibt, so ist klar, dass er für die Fachblätter viel mehr herausgeben muss, wie es unbedingt notwendig wäre.

Heute sind aber die Zeiten so, dass die Arbeiterschaft wirklich keinen Anlass hat, ihre Kräfte zu vergeuden. Die Reaktion holt zu immer brutaleren Schlägen aus und rechnet schon damit, dass es uns, zerschlagen wie wir sind, den letzten Schlag versetzen wird. Aber mit Unrecht! Die Ideen sind unsterblich, der brutalste Ansturm hat die straffste Zusammenfassung der Abwehrkräfte zur Folge. In dieser Lage und unter dieser Losung beschliessen wir unsere Reihen zu vereinigen um unsere Kräfte zu verdoppeln.

So schaute auf die Lage Euer Zentralkomitee als er obigen Entschluss fasste. So schaute auf die Lage die Gewerkschaftskommission für Slowenien, als die Repräsentantin unserer gesamten Gewerkschaftsbewegung, die sich für die Konzentrierung der Presse wiederholt wärmstens ausgesprochen hat und die im obigen Beschluss des Zentralkomitees des Eisenbahnerverbandes einen Entschluss sieht, der die Widerstandskraft der Eisenbahner beträchtlich heben wird, gleichzeitig aber der übrigen Gewerkschaftsbewegung nützen wird.

In diesem Zeichen begrüssen wir die Eisenbahner in unserem Kreise mit herzlichem proletarischem Gruss

Redaktion des »Delavec«.

Izdajatelj: Savez železničara Jugoslavije. — Odgovorni urednik: Smasek Franc. — Tisk Ljudske tiskarne d. d. v Mariboru.